

Frederick Ruysch (1638-1731)

Ruysch, Frederick, geb. Den Haag 23 maart 1638, medicus, hoogleraar anatomie en plantkunde te Amsterdam. Bezocht de Latijnse school te Den Haag en werd daarna apothekersleerling bij Uythoorn. Nadat hij in 1661 zijn eigen apotheek had geopend werd hij opgenomen in het apothekersgilde. Van Den Haag uit volgde hij te Leiden de lessen in de geneeskunde, waar hij 28 juli 1664 promoveerde op een dissertatie: de Pleuritide. Direct daarna ging hij zich wijden aan de bestrijding van de pestepidemie in Den Haag, terwijl hij zich tevens met grote ijver op de studie van de anatomie toeleigde. In 1665 verscheen zijn onderzoek met als titel: Dilucidatio Valvularum in vasis lymphaticis, waardoor hij de aandacht op zich vestigde. Hij aanvaarde in 1666 te Amsterdam de functie van praelector der anatomie, gevolgd door de benoeming tot examiner van de vroedvrouwen 1668 en stadsvroedvader in 1672. Hij verbeterde het onderwijs in vele opzichten, verscherpte de eisen voor het examen van vroedvrouwen. Ruysch groeide uit tot een beroemd anatoom, vooral vanwege de ontwikkeling van een methode van prepareren waarmee hij de anatomie een ook voor leken aanvaardbaar aanzien wist te geven. Hij wist kinderlijkjes zo te balsemen dat men zou zweren dat het om slapende kinderen ging. Hij verzamelde zijn preparaten en stelde die ten toon, naast verscheidene andere 'rariteiten', waaronder allerlei zeldzame insecten en planten. Zijn collectie werd een van de toeristische trekpleisters van Amsterdam. Bezoekers konden er composities bewonderen, waarin skeletjes van foetussen, geplaatst op een rots van nier- en blaasstenen, een allegorische scène uitbeeldden te midden van als boompjes opgespoten bloedvaten. Met grote werkkraft werd een museum van anatomische preparaten verzameld, dat een Europese vermaardheid verkreeg en in 1717 voor 30.000 gulden werd verkocht aan Czaar Peter, waarna in 10 jaar tijd een tweede collectie vervaardigd werd. Na zijn dood werd deze voor 20.000 gulden aan de Koning van Polen verkocht. Hij overleed Amsterdam 22 februari 1731, zoon van Hendrik Ruijsch en Anna van Berchem. Hij huwde Den Haag 4 december 1661 met Maria Post, geb. Haarlem 15 augustus 1643, overl. Amsterdam 18 april 1720, dochter van Petrus Post en Rachel Ridders.

Lit.:

- Luuc Kooijmans, *Ruysch, Rachel*, in: Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland.
- Luuc Kooijmans, De doodskunstenaar. De anatomische lessen van Frederik Ruysch.
- *Album Promotorum Academiae Lugduno-Batavae (1573-1812)*, blz. 301.
- *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, deel 3, blz. 1108.
- Geslacht Ruysch; in *De Navorscher*, jrg. 29 (1879), blz. 378.
- R.E.O. Ekkart, *Nederlandse Portretten uit de 17e eeuw: eigen collectie Museum Boijmans-van Beuningen / Dutch Portraits from the Seventeenth Century: own collection Museum Boijmans-van Beuningen*, Rotterdam 1995, pp. 166-167, cat. nr. 56.

Afbeelding:

- Museum Boijmans van Beuningen 1673 (OK)

Vervaardiger:

- Jurriaen Pool (ongedateerd)